

MIN FÖRSTA FLORA
Skogens blommor

Text: Sölvi Vatn • Foto: Torbjörn Skogedal

Tack

alla skogar och dungar
för att vi fick komma på besök
om och om igen.

Tack till ekorren Kurre
och alla blommor
som villigt lät sig
fotograferas.

Lindskog & Ulv Förlag
www.lindskogforlag.se
Stockholm 2008

© Text: Sölvi Vatn
© Foto: Torbjörn Skogedal
Grafisk form: Sölvi Vatn

Första upplagan, första tryckningen
Tryckt i Lettland 2008

ISBN 978-91-85311-21-7

Till dig som läser

Skogen har i alla tider utövat en kittlande lockelse på barn. Spännande och skrämmande på samma gång är skogsmiljön en kär plats för deras nyfikna utforskande. Och strax kommer frågorna om det som växer och gror: Vad är det för något? Vad heter den blomman? Och den? Barn vill veta – och vi måste vara beredda att svara.

I denna bok presenterar vi några av skogens blommor. Eftersom vi har varit tvungna att gallra i det stora urvalet har vi stannat vid de vanligaste, mest påtagliga och lätt-upptäckta av såväl lövskogens som barrskogens blommande örter.

I verkligheten finns ingen knivskarp gräns mellan olika naturmiljöer. En ängsväxt kan hittas i skogen eller på stranden, en skogsväxt vid ängskanten och så vidare. I bokserien Min första flora har vi utgått från vår egen erfarenhet av i vilken naturmiljö en blomma oftast förekommer.

Blommorna presenteras i den ordning de blommar, det vill säga från vår till höst. Eftersom en växts blomning infaller vid olika tidpunkter beroende på växtplats är det omöjligt att ange en exakt blomningstid. Begrepp som ”tidigt på våren”, ”mitt i sommaren” och ”senare på hösten” ger en ungefärlig vägledning.

Vi hoppas att denna bok ska uppmuntra föräldrar och andra vuxna till skogspromenader med barnen. Att låta

barn spana efter en blomma de sett på bild får dem att känna sig som små detektiver. Vilket barn älskar inte det!

I naturens egen skola är det lätt att upptäcka, känna igen och lära sig namnen på de vanligaste skogsblommorna. ”Om man inte känner namnen är kunskapen om tingen värdelös” är ett välkänt citat av Carl von Linné. Tänk så rätt han hade!

Bokens format gör den lämplig att ta med sig ut. Formatet passar också små händer ifall barnen vill bläddra själva.

Ett förstoringsglas kan vara kul för barnen att ha med på upptäcktsfärden. Bakom glaset finns en helt ny liten värld att upptäcka.

Kan boken dessutom inspirera till samtal om natur och miljö samt bidra till barns intresse för dessa frågor har syftet med boken uppnåtts till fullo. Ett tidigt väckt miljö-engagemang är den mest lönsamma framtidsinvestering vi kan göra.

Vi vill också påminna om att vissa av växterna är giftiga och därmed bör hanteras med försiktighet. Dessutom är några av arterna helt eller delvis fridlysta i en del län.

Ha det så kul i skogen!

Sölvi Vatn   Torbjörn Skogedal

Välkommen till min skog

Hej!
Vad kul att
du kommer och
hälsar på! Du ville
visst lära dig vad
skogens blommor
heter? Här i min skog
finns hur många som
helst. Förresten, jag
heter Kurre. Vad
heter du?

Blåsippa

”Blåsippan ute i backarna står, niger och säger att nu är det vår ...”. Så börjar en gammal barnvisa. Du har nog sjungit den någon gång. Kanske har du undrat hur en blåsippa gör när den niger. Ge dig ut på blåsippspromenad tidigt på våren så får du kanske reda på det.

Solen har knappt hunnit skyffla bort snön och det är fortfarande kallt på marken. Blåsippans grannar slumrar ännu i sin vintersömn. Men blåsippan är inte rädd för lite kyla.

Fast blåsippan är ändå en kräsen liten dam. Det duger inte med vilken plats som helst för att den ska trivas. Lagom fuktig, lagom solig, lagom av allt. Du får kanske leta en stund innan du hittar den.

När du kommer riktigt nära ser du att blåsippan är en riktig skönhet. En liten skogsprinsessa. Var alldeles tyst så hör du att hon viskar:

– Titta hur mycket du vill. Men rör mig inte, snälla du! Jag är ganska ovanlig, så alla måste vara rädda om mig. Det kallas att vara fridlyst. Har du hört det ordet förut?

Vårlök

En lök som blommar på våren. Ja, det är en bra beskrivning av vårlöken. Men löken ser du inte, för den bor nere i jorden. Hela vintern har den legat där under snötäcket, sovit och samlat kraft för att orka bli en fin blomma fram på vårkanten.

Först skickar vårlöken upp sina långa spetsiga blad för att känna hur varmt det är. Jodå, solen värmer skönt och snön har smält. Nu är det bråttom!

Stjälken skjuter upp ur marken, delar sig i toppen och vips slår de guldgula blommorna ut. Som ett litet fyrverkeri, fast mycket långsammare förstås. Men lika vackert.

Blommorna sträcker på halsen och vänder sina små stjärnansikten mot solen. Solen som de har drömt om hela vintern.

Vårlöken blir inte så stor, men du hittar den lätt ändå. Den lyser gult lång väg. Gå ut tidigt på våren och leta där det växer lövträd så hittar du den nog.

Vitsippa

Vitsippan har inte tid att vänta. Den vill vara med från början. Men hur varmt har det hunnit bli? En modig knopp vågar titta upp ur marken.

– Tja, lite kyligt är det ju förstås. Och ganska tomt i grannskapet. Men titta där! Där är ju vår-löken. Då är det nog dags för mig också.

Nu väntar knoppen på en varm och solig dag. Då öppnar den sig och ler mot solen. När det blir kväll faller blomman ihop sig och tittar ner i marken. Klokt, för då blir den inte blöt om det börjar regna.

Vitsippan är sällskapssjuk och gillar att ha många kamrater omkring sig. Då är det lätt att hitta någon att prata med. Annars kan det bli lite ensamt. Många andra blommor ligger fortfarande och drar sig efter den långa vintersömn.

Vitsippan är lätt att hitta, för den trivs på en massa olika ställen. Kanske får du syn på en dunge där marken är täckt av vitsippor. Vitt, vitt så långt ögat når! Det ser nästan ut som om det har snöat.

Svalört

Tänk dig en böljande grön matta där någon har strött ut massor av guldstjärnor. Visst låter det fint! Precis så ser det ut när svalörten blommar tidigt på våren. Så fort det blir lite varmare i luften får den väldigt bråttom upp ur marken.

Svalörten är duktig på att breda ut sig. Har du tur hittar du ett helt fält där de knallgula blommorna lyser lika starkt och klart som stjärnorna på himlen en mörk natt.

Svalörten är en liten en. Den når dig knappt över fotknölarna, så du får sätta dig på huk för att se den ordentligt. Då ser du att de friskt gröna bladen ser ut som små hjärtan.

Passa på att räkna de gula bladen i blomman. Hur många är det? Har alla blommor lika många blad? Räkna en stund så får du se!

Vill du hälsa på svalörten ska du leta där det är en aning fuktigt. I närheten av en bäck eller i en dikeskant hittar du den säkert.

Harsyra

Harsyran bryr sig inte om att stå och sola sig. Den trivs bäst på skuggiga platser där det är lite fuktigt.

– Hallå! Titta hit! Här är jag. Böj på nacken så ser du mig! ropar harsyran och försöker sträcka på halsen.

Harsyran kan vara lite svår att upptäcka. Den är en av skogens minstingar och blir sällan mer än en hand hög.

De vita blommorna verkar vara gjorda i finaste porslin. Tittar du riktigt noga så ser du de lila strecken som naturen har målat med sin allra tunnaste pensel.

Tre och tre sitter de gröna bladen längst ut på bladskäften. Visst påminner de om klöverns blad? Det sägs att bladen faller ihop sig när det regnar. Men det sägs också att de faller ihop sig när solen skiner på dem. Du får undersöka hur det är med den saken.

Förr i tiden kallades harsyran för surklöver. Kanske någon hade tuggat på bladen och upptäckt att de smakar syrligt.